

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

M O C S.

Mindennemű kézirat, levél, hirdetés elfogadására, az előfizetési díjak és hirdetési összegek beszedésére egyedül illetékes a

„Mezőségi Híradó” szerkesztősége Mocs. Éziratot nem adunk vissza.

MEZŐSÉGI HIRADÓ

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Dániel Géza. Főmunkatárs: Orbán Ferenc.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona.

Fél évre 4 „

Negyed évre 2 „

Egyes szám ára 20 fill.

Hirdetések díjszabás szerint.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Kéz a kezét mossza.

Szeretnék igazságos lenni. Nagyon fogok ovakodni, hogy tulásba ne essem, mert a tulás ugy az élő szóban, mint írásban foglalva megöli hóhéra a tárgyilagosságnak. Erre annál inkább törekszem, mert egy kis kirándulásra, körútra indulok és a látott, szembeötlő valóságok sok változatát már csak az igazság kedvéért is kötelességem a kritika szűrőjén átbocsátani. Hadd csorogjon le a kristálytisza szin-igazság és maradjon felül az odakerült lim-lom. Gondolom, nem tévedek annak kijelentésekor, hogy a Mezőség kizárólag földmiveléssel foglalkozó része szép hazánkban. Iparágról csak annyiban lehet szó, mennyiben az a földmiveléssel és a népelettel szervi összefüggésben van.

Itt az iparos javít, foltoz, de önállóan édes keveset termel. Ott, hol oly hosszú időn keresztül az agrikultúra szelölője esókdossa a termékeny talajt, hol pacsirta-dal a nép éltető muzsikája, s hol kristályos harmaton szűrődik keresztül a nap ragyogó sugára, bizonyára nem régi vágáson halad a földmivelés; a céltudatosságnak, az előretörekvésnek bizonyosan nem egy szembeötlő eredményét látjuk lépten-nyomon. Az uradalmak, a vagyonosak birtokai művelés, kihasználás tekintetében valóban kiállják a kritikát. A tulajdonos maga

is gyakorlati gazdász, szakképzett közegei lázas sietséggel dolgoznak, hogy aranyat termeljen a zsiros fekete talaj.

És itt álljunk meg egy pillanatra. Ugy rémlik, hogy nem is olyan nagyon régen a földmivelésügyi miniszterium valami rendeletet adott ki. A hatalmi köréhez tartozó gazdaságok, állami birtokok, hitbizományok intézőségeit szigorúan figyelmeztette, hogy a szerényebb méretek között mozgó földmivelő népet oktatni nemcsak szép dolog, hanem hivatásunkkal járó szigorú kötelesség.

A Mezőségen kevés az állami uradalom. A létezőknél bizonyára teljesítik a miniszter óhaját. Uramfia! Hát oda jutottunk, hogy még ilyen dolgokban is a felsőbbség kényszerítő parancsa, kifejezett kívánsága nélkül nem tennénk mi semmit? Biz' ugy áll, legalább is félig-meddig. Ki hallott valaha arról, hogy gazdasági felolvasásokkal, szakismeretét közlő tárgyak népszerű előadásával kötnők magunkhoz a föld népeit? Igazságtalan volna, ha nem ismerném, hogy egyetlen helyen volt régi idő óta efajta mozgalom. Egy okos, képzett és a nép jólétét szíven hordó gazdatiszt tett e tárgyban annyit, mennyit tennie lehetett. De hol van a többi? Talán ugy magyarázzák a dolgot, hogy nekik a miniszteri rendelet Hekuba, mert ők magán uradalmuk kezelésére hivatvák?

Csodálatos szükkeblőség volna, ha az csakugyan ugy lenne. Ezt ha rám tukmálná valaki, még ugy sem hinném. Több jóindulat lakik az ő magyaros szívökben, több odaadást, érdeklődést árul el nyílt tekintetők a nép érdekével szemben.

Máshol kereskedem. Tévedhetek, de mégis kimondom, hogy ha a mezőégi népelet és a földmivelés nem érzi meg a sok szakképzett egyén jelentését, társadalmi kasztrendszerünk az oka. Egyedek vagyunk, kik nem merészlünk kilépni ama felsőbb régióból, hová születésünk, vagy anyagi tehetségünk emelt; ködbe burkolódzunk, hogy ne lásson a nép és mi se lássuk a népet. De elférne, milyen szükséges volna csak néhány gazdasági kör. A Mezőségnek faunája, flórája megérezné egyben, ha arra hivatottak szívükre veszik a nép ügyét.

Most a mezőégi uri elem mindenike egy-egy autokrata. Birája eleveneknek és halottaknak. Felment vagy elítél, miként parancsolja a szeszély. Avagy lehet-e azt fogósabb és nyomósabb példa, mint a mezőégi mezőrendőri különlegesség. Udvarodba lép, oda vetődik szomszédod lábas jószága és ítéletet tarthatsz azonnal. Becsukod és az általad követelt summa ellenében enged szabodon. Ne mondjuk, hogy nem tanult a népünk. Ezt az uraktól ő is eltanulta.

A „Mezőségi Híradó” tárcája.

Zoë.

I.

Belesírom minden emlékem' e dalba,
Vesztett boldogságom, örömöm sirassa.
Költöző madárként, a mely menni készül
Bucsuzom zokogva édes emlékedtől.

Bucsuzom a kerttől, himes virágjától,
Öreg akáczfának susogó lombjától.
Attól a kis padtól, rózsák tengerében,
Ahol együtt sirtunk régen, nagyon régen.

Bucsuzom, zokogva a bűbájos nyártól,
Haldokló levelek fonnyadt illatától,
Sáppadó árnyaktól, borus emlékektől,
Sirban nyugvó csöndes, megtört
[reményektől.]

II.

Meglibben az est szürke fátyla,
S a szomorúság néma árnya
Tanyát üt árva lelkemen.
Egy elmúlt nyár derűs világa
Ragyogva röppen a homályba
S nevetve vigan int nekem.

Egy eltűnt rózsás tündérálom
Fuvalma színes lepkeszárnynon
Halkan, borongva száll le rám.
A boldog perczet most is áldom
Elmulását oh hányszor látom
S meg-megsiratom igazán.

Most látom csak, hogy mind a ketten
Csalódtunk s habár ugy fáj nekem

Mitől remegtem im bevált.
Meghalt bizalmam, eltemettem
... Egy kis csillag a messziségben ...
S te nem találtál ideált.

S ne vessen rád követ hát senki,
Hogy mért nem tudtál mást szeretni
Csak engemet.
Az esküvést, hogy hű fogsz lenni
Im széttöröm, ne kössön semmi
Hát tégedet.

Én majd szegény bohó szívemmel
Csalódott, vesztett szerelemmel
Sebzetten tovább haladok ...
... Az ablakomon virágillat
Surran be lágyan s egy kis csillag
Szeliden, fájón mosolyog.

(Moes.)

Siroi du Zorail.

Egyelőre izlelőül csak ennyit. Folytatólagosan más egyebekről is esni fog itten szó. A bevezetés után elkövetkezik a folytatás is.

Őszinte néhány szó egy körjegyző urhoz.

Nem csodálom, sőt helyeslem, hogy e kis lap hasábjain annyiszor esik szó az inséggel sújtott, nyomorral küzdő mező-ségi népről.

Mert nagy általánosságban igazán úgy áll a dolog, hogy a mi lakosságunk fokozott mértékben érzi a csapásos esztendő minden nyomorúságait.

Legyen szabad tapasztalataimat nekem is elmondanom rövid néhány sorban.

Ott kezdem, hogy én is részt vettem azon az ankéten, melyet a fenyegető inség első napjain a teendők megbeszélésére nézve a moci járási főszolgabíró ur saját hivatalos helyiségében hívott össze.

Hivatalosak valának pedig a járás intelligens elemei, a földbirtokosok, lelkészek tanítók, körjegyzők és a többi kiváltságok, hogy tiszta képet nyújtsanak a létező állapotokról és üdvös megnyugtató határozatot hozzanak a teendők tekintetében. Igen tekintélyes testületet láttam akkor összegyűlve.

Jóindulatot sugárzott minden arc, a szegény népről való gondoskodás foglalkoztatta az elméket. Általános volt a nézet, hogy a járás népe inséges napok előtt áll, mi kihívja, követeli a gyors intézkedést. Csupán két község említésekor hallottam a megjegyzést, hogy ott türehető állapotok vannak, hogy azokat nem is kell bevonni a segélyezés ügykörébe. A tartott értekezlet után hosszu dő telti el. A papírra jegyzett határozatokat idejében effektuálták, s már jó ideje, hogy ténylegesen segélyezik is az arra csakugyan rászorult népet.

Csak egyetlen község népe nem kap abból semmit. Pedig annak küldöttei is beismerték a nép nyomorát és szegénységét. Határát ennek is leperzselte a nyár forró lehellete, ott sem termett meg a szükséges mindennapi kenyér. Bizonyos irányban odíózus a dolog, és azért nem említem meg a számos lakót számláló község nevét. Jelzem nyomban, hogy a többi között talán a legnagyobb és így a szegénység nagyobb arányu, már a lélekszám tekintetében is. Azt kérdezem most, hogy miért nem kapcsolták be annak szegény népét is az inséges községek láncolatába? Engedelmet kérek, rosszul fejeztem ki magamat. Bekapcsolódott az önmagától, mert nem protekciós eljárásról, hanem segélyezésről van szó és ehhez joga van minden község népének, melynek határain nem termett meg az eleség. Nem be, hanem kikapcsolásról kell tehát beszélnünk. Mi volt az ok, mely miatt annyi szegény nem számíthat a segély nyújtásra. A nép, ha félre nem vezetik, tisztán lát, elfogulatlanul hozza ítéletét. Csak a nyilvánításban tartozkodó, mert fél a szekaturától. Ez a nép rátalált az okra, megkapta a fogantyut. Igazat adok neki mindenben. Jó helyen kereskedett és szavaival nem gyanúsít, hanem vádol. Váddal illeti azt, ki az éhezők szájából saját kényelmének dédelgetése címén kivette a falat kenyeret.

Ugy áll a valóság, hogy az inségsegély kiosztása sok nehézséggel jár, sok küzdelmet, odaadó munkásságot kíván és egyet eleve megkövetel, az érző szívet, mely nemcsak önmagáért, hanem hatványozott mértékben dobog a közérdekért. Egy ilyen kérgetes szív zárta el a jótétemény forrását, hogy a legszükségesebb napokban ne legyen kenyerre az özvegynek, tápláléka az árvának, mert a kiosztás sok kellemetlen órát okozna annak, ki csak önhasznát látja, nézi, keresi minden dologban,

Sok szegénységgel küzdő, éhező ember panaszának keserű kivonata van összevonva e néhány sorban. Nem zárkozhatom el, hogy az így kijátszott szegény nép érdekében meg ne fogjam a tollat. A gyűlölködés szokása nem volt soha kenyerem. Nevet nem említettem, de hiszem azért, hogy észre veszik ott, hol a kényelemszeretet és pár megspórolt nap áránban szaktól vonták el a falatot.

Fejemet meghajtom, elismeréssel adózom mindazoknak, kik nemcsak e kis körben, de édes hazánk nyomorral sújtott népéért akcióba léptek. Fáradozásaikat, sok gondot adó, fárasztó, felelősséges és igen sok figyelmet, még több körültekintést feltételező munkájukat nem dijazták külön. Nem is várnak erre. A tudat, hogy jót teszek, elég bőséges jutalom. A nép sem fogja feledni. Ha nem is nyílik ajka hálára, attól dobog szíve.

Már pedig lehet-e szebb, értékesebb jutalma a közpályán működő tisztviselőnek, mint segíteni szóval és tettel a népet, melyért eme, vagy ama polcra helyezte a közbizalom.

És vajjon lehetséges-e lesújtóbb, megbélyegzőbb ítélet a nép elfordulásánál, a tőke származó megvetésénél.

Kinek nem kabátja, ne vegye magára. Tudom, hogy olvassa soraimat az is, kinek népszerű lelkét óhajtottam bemutatni, az én írással. Sokaig töprengtettem, hogy írjak-e, vagy hagyjam pihenni ezt a dolgot.

Én nem is bánthatom, hanem igazságérzetem szüntelen ösztökölt.

Irtam és nem bánom, hogy irtam. Szószólójául léptem föl a legelhagyatottabb népnek, vádolójává váltam annak, kit porig kellene alázzon a nehéz vád.

Ha nem mondom az elmondottak után, úgy tudja mindenki, hogy itt egy községi jegyzőről van itten szó.

— Körjegyző ur, ön annak idején úgy tüntette fel a dolgot, hogy községét nem kell részleltetni inség-segélyben. Miért tette? Fázott a munkától? Vagy talán sok az eladó kukoricája? Most port szeretne hinteni az elégtelen nép szemébe.

Vermet ásott és nyakig esett bele.

Kérem az igen tisztelt szerkesztő urat, hogy nevem elhagyásával adja ki az én felszólalásomat. Ha szolgálni akarják a Mezőség ügyét, gondolom én is szolgálom annyira, mintha a méhtenyésztőkről, vagy a mérgetes gombák hatásáról cikkeztem hosszasan.

Mk . . . X.

* * *

Kiséző levéllel, de cím nélkül jött a kézirat. Alkalmasnak ítéltük, hogy nagyobb körben is megismertessük. A címet miadtuk, gondolva, hogy a beküldőnek sem lesz kifogása ellene.

Szerk.

HIREK és VEGYESEK.

Emlékeztető:

Szombat, febr. 11. Dezső pk, Vasárnap, febr. 12. Eulália. Hétfő, febr. 13. R. Katalin. Kedd febr. 14. Bálint vt. Szerda, febr. 15. Fausztin vt. Csütörtök, febr. 16. Juliánna. Péntek, febr. 17. Donát vt. Szombat, febr. 18. Simon pk.

— Áthelyezés és kinevezés. Lukács Ignác moci kir. járásbirósági jegyzőt a m. kir. igazságügyi miniszter a nagyszebeni kir. törvényszékhez áthelyezte. Csiszér Gábor tekei kir. járásbirósági aljegyzőt a m. kir. igazságügyi miniszter a moci kir. járásbirósághoz jegyzővé nevezte ki.

— Eljegyzés. Gogomán Margitot Gogomán Ferenc mező-szent-jakabi birtokos leányát eljegyezte Fülöp Gyula. Gratulálunk és sok örömet kívánunk e kedves hír vételekor.

— Mulatság. A moci Kaszinó egyelőre titokban, de odaadással készül, hogy a vidéki és helybeli intelligenciának még a farsang folyamán szerezzon bár egyetlen, fesztelen és igazán kedves estét. Nyári mulatsága igen fényesen sikerült. A jelekből ítélve a februárius 25-iki mulatság sem fog elődje mögött maradni. Nekünk csupán két sor megjegyzésünk van a mulatság rendezése előtt. Tudtunkkal a kaszinó anyagi helyzete megengedi, hogy a kaszinó is adjon. Adja oda nevét. Gyűjtőn, fogjon össze igen igen sok jókedvű halandót és a befolyó jövedelmet ne kasszálja el, hanem ajánlja föl valami jótékony célra. De jó lenne teszem ruhabe-szerzésre a szegénysorsu iskolás gyermekek számára.

— Hótól fehér kis világunk minden talpalatnyi földje. Februárius elejével itt is hatalmasan megrázta fehér szakálát télapó. Gyors egymásután szállingóztak le a habkönnyű hópihéek s pár nap óta hatalmas hóréteg borítja a Mezőség talaját. Megbecsülhetetlen nagy jótétemény. Takarót kapott a vetés. Kellő nedvességet nyújt olvadáskor a szomszéd földnek. De sok aggódo lelket töltött el igaz örömmel a mostani havazás. A gazda közönség bizva néz a jövőbe.

— Kaszinói közgyűlés. A moci Kaszinó évi rendes közgyűlését f. februárius 5-én tartotta meg saját helyiségében. E gyűlésen számolt be a már leköszönő tisztikar egy esztendei működéséről. Torday Sándor a kaszinó elnöke nyitotta meg és vezette ügyes körültekintéssel a gyűlést. Övé az érdem, hogy a sok tárggyal érdemlegesen és a rendelkezés alatt álló idő keretén belül aránylag gyorsan végezt az ülés. A folyó ügyek elintézése után a tisztujítás következett. Ismét megválasztott elnöknek Torday Sándor. A kaszinó igazgatójává Nagy Elek. Titkár maradt Orbán Ferencz, gazda Benczédi János. Mihály János és Nagy Albert másirányu nagy elfoglaltságukra eddig viselt tisztük-ről lemondottak. Helyükbe pénztárosnak Dániel Gézát, könyvtárosnak Papp Jánost választotta meg a közgyűlés. A kisorsolt választmányi tagok újból beválasztottak. Névleg: Gaál Jenő, Mihály János, Nagy Albert és Rohonczy Zsigmond. Sok aktuális és a kaszinó létével, a kaszinói élet fellendülését célzó ügy elintézése után ért

véget a közgyűlés. Kapcsolatosan még megemlítjük, hogy a jelen évben a kaszinói rendes tagsági díj nem 16, hanem 12 korona.

— **Temetés.** F. évi februárius 3-án volt Tóbiás Mártonné, sz. Herman Anna temetése Keszűben. A részvétnek, a nép gyászának ritkán látjuk oly megható nyilvánulását, mint ott. Ott volt a községnek apraja és nagyja, hogy az áldott lelkű jó asszony koporsóját körül állja és a mélyen sujtott nagy számu Tóbiás családnak gyászában osztozzék. A temetési szertartást Orbán Ferenc mocsai lelkész végezte és gyászbeszéddel is elparentálta a boldogulatt, ki egyszerűsége mellett is megérdemelte nemcsak egy egész községnek a gyászát, hanem e pár sort is, melyben emlékének adózunk.

Előfizetőink.

Ne vétsünk az ildomosság ellen, mikor a mi kedves olvasóink, illetve előfizetőink névsorát leközzöljük. Szokatlan eljárás egy vidéki hetilapnál. De mégsem mulaszthatjuk el. Meg kell tennünk azoknak elnémitására, kik közérdekű vállalkozásunk alól az erkölcsi alapot ki akarták venni és a spekuláció nevét emlegették. Láthatják, hogy nekünk van igazunk.

Megtesszük azt is, hogy mindenki láthassa, kiknek szíve nem zárkózott el a Mezőség ügyeitől. Időrendben, a rendes sorrendjében közöljük a névsort, hogy annál jobban elburkoljuk a valóságot, a ridegséget és idegenkedést, miről kedves előfizetőink sora eklatáns példa. Nincsenek itt, kikre elsősorban számítottunk. Kezet nyújtottak, kiktől legkevesbe vártuk. Köszönjük kis lapunk nevében. És most dicsérjen vagy vádoljon a névsor, mely a mezőiségi viszonyokkal ismerősnek bőven nyújt alkalmat a gondolkodásra.

Itt közöljük a névsort. Külön álló soronként szedve.

Dr. Gaál Jenő, Mocs.
Rosmann Samu, Mocs.
Kovács Gerő, Mocs.
Orbán Dénes, Csik-Kozmás.
Dániel István, Balázsfalva.
Bitai Ferenc, Uzdi. Szt. Péter.
Hosszu Teofil, Mocs.
Özv. Dániel Mihályné, Balázsfalva.
Lakatos László, Mocs.
Dr. Deli Adolf, Mocs.
Burján Endre, Sopron.
Lázár Károly, V. Kamarás.
Végh János, M.-Tóhát,
Albissy Béla, Berkenyes.
Bayer Antal, A.-Szováth.
Mózsa Atilla, Maros-Csapó.
Toldy Ferké, Mocs.
Rettegi Margit, Kolozsvár.
Müller János, Mocs.
ifj. Rohoncy Zsigmond, Mocs.
S. Torday Sándor, Mocs.
Nagy Albert, Mocs.
Rác Viktor, Kolozsvár.
Albisi Géza, Kosna.
Nagy Elek, Mocs.
Gogomán Ferenc, M. Szt. Jakab.
Özv. Papp Miklósné, Mocs.
Kohn Albert, Mocs.
Reich Zsigmond, Mocs.
Dr. Erdődy Endre. N.-Sármás.
Benedek Endre, Mocs.

Gábrus József, Mocs.
Gothárd Sándor, F.-Szováth.
Bencédi János, Mocs.
Leoka János, M.-Szombattelke.
Pál Márton, Mocs.
id. Rohoncy Zsigmond, Mocs.
Dr. Rohoncy Lajos, Kolozsvár.
Dr. Rohoncy Béla, Balázsfalva.
Benedek Albert, Mocs.
Kovács Elek, A.-Szováth.
Reicher Gábor, Mocs.
Péterfy János, Katona,
Szabó József, Mocs.
Juhos Márton. N.-Sármás.
Fejér József, Mocs.
Dr. Dánn János, Mocs.
Ferency István, Mocs,
s. Szita Sándor, N.-Sármás.
Bretter Mór, Mocs.
Szabó József, Keszű.
Mihály János, Mocs.
Janovics Salamon, Mocs.
P. Ábrahám Zachárné, Szamosujvár.
Kolozsvári Sándor, Tuson.
Tábi Elek, Mocs.
Schwartz József, Mocs.
Antónia Mihály, F. Szováth.
Nyárády Béla, Mocs.
Özv. Hosszu Józsefné, Mocs.
Gr. Logothetti Orest, Katona.
Gr. Logothetti Alfréd, Katona,
Kaiser György, Mocs.
Szabó Gábor, Budapest.
Özv. Csiky Albertné, Novoly.
Mocsi Kaszinó, Mocs.
Bedőházi József, P. Kamarás.
Molnár Péter, M.-Légen.
Száva Dezső, M.-Palatka.
Dr. Morár István, Kolozsvár.
Fesztinger Jakab, Mocs.
Nagy Géza, M.-Kályán.
Agyagási Gábor, M.-Fráta.
Deési Albert, M.-Szopor.
Kerekes Ákos, M.-Szt.-Mihálytelke.
Illyés Albert, M.-Méhes.
Boross János, A.-Zsuk.
Özv. Nagy Károlyné, Kolozsvár.
Godolán János, Gyulatelke.
Dr. Simon György, N.-Enyed.
Pergő Kálmán, N.-Sármás.
Gajzágó Tivadar, Berkenyes,
Dr. Ujlaky János, Uzdi Szt. Péter.
Esztegar Géza, Szamosujvár.
Járay Márton, Sajóudvarhely.
Andrássy Sándor, M.-Szt.-Jakab.
Egri János, M.-Palatka.
Szigethy Lajos, M.-Palatka.
Pergő Albert, V.-Kamarás.
Dr. Dániel Ödön, Fogaras.
Vass Zsigmond, Mocs.

Időközben beérkezett és még ezután jelentkező előfizetőink neveit folytatólagoosan lapunk jövő számában közöljük.

A szerkesztőség.

Tudományos apróságok.

Orvosi tudományok az ókorban. Dr. Caton angol orvos felolvasást tartott a londoni Royal College of Physicians egyik ülésén az orvosi tudományok 6000 év előtti fejlettségéről. Szerinte a Harve által megismert vérkeringést már 6000 év előtt alapul vették az egyiptomi pap-orvosok gyógyításaiknál. Kr. e. 4000-ben az orvosi tudományok és az anatómiai ismeretek is fejlettek voltak s az orvosok általános

tiszteletnek örvendettek. Így Jemhotep Ranak, a napistennek papja, a kinek a nevét már régen elfelejtették, oly csodálatos eredményeket ért el gyógyításaival, hogy halála után, mint félistent tisztelték. Sirja fölé templomot emeltek s emlékére Memphisben és más városokban kórházakat építettek, ahol embereket és állatokat egyaránt kezeltek. Caton dr. szerint ezekben a kórházakban végezték az első kísérleteket a vérkeringés alapos megismerésére s egykoru papirus-feljegyzésekben már érdekes feljegyzéseket találunk a szívről, a véredényekről és az üterekről. Az egyiptomi írók munkái világosan bizonyítják, hogy a szívbetegségek ismerete meglehetősen magas fokon állott az egyiptomi orvosok előtt. Ők mondták ki először, hogy a szívtágulást és a rövid lélegzetet a vér megalvása és a cirkuláció reedetlensége idézi elő. Így hát Caton szerint nem Görögország, hanem Egyiptom volt az orvostudományok és az anatómiai ismeretek őshazája, ahol az orvospapok már jóval Galen és Hippokrates előtt igen szerencsésen gyógyították a betegségeket s a görög orvosok csak az egyiptomiak fölfedezéséből élösködtek. Különös súlyt helyez Caton a nilusmenti orvosoknak a szívbíllentyű rosszul zárására alkalmazott módszerére, a szív abszolút nyugalomára, mely még ma is egyedüli orvosság ennél a betegségnél.

Egy kis statisztika. Sokszor teszik fel azt a kérdést, hogy hány ember lakik a földtekén. Pontos feleletet erre a kérdésre nem lehet adni, mert a népszámlálás az egész világon még meglehetősen nagy nehézségekkel jár. Az antwerpeni világstatisztikai intézet megbízható becslése szerint az 1903. év végén 1.652.503.000 ember élt a földön és az emberiség szaporodását az 1904. évben 24.703.000 lélekre teszi — Az összes államadósságok 177.015.124.000 korona. Az 1903. évben 5.150.512.000 újabb adósságot csináltak. — A világ összes államainak árubevitele 1903-ik évben 64.636.275.000 és kivitele 60.940.915.000 K volt. 1902-ben a bevétel 60.755.620.000 és a kivitelt 56.473.344.000 K volt. A világon 30.561 gőzhajó közlekedik 18.226.000 tonna tartalommal és 65.939 vitorlás hajó 8.961.000 tonna tartalommal. Tehát a vitorlánhajók még nem tűntek el a föld színéről. — A világ vasuti vonalainak hossza 897.248 km. volt és 1903-ban 65.299 kilométert építettek hozzá. — Az összes államok között Franciaországnak van a legtöbb adóssága. Franciaország adóssága 31 milliárd, utána következik Nagybritánia 20 milliárddal, Oroszország 19 és fél milliárddal, azután Németország körülbelül 18 milliárddal és Ausztria-Magyarország alig 14 milliárddal.

— **A várakról.** A várak még néhány évtizeddel ezelőtt nagy szerepet játszottak a háboruban; manapság ugyan jelentékteleneknek tartják a várakat, mindamellett azonban a jól épített vár még ma is igen fontos erősség. Különös építmények Észak-Amerikában az úgynevezett moundok, a melyek hajdanában erősségek voltak. Ma már fű lepte be és olyan fák nőttek rajtuk, a melyeken nyolcszáz évgyűrűt számolnak. Ezekhez hasonlóak a perui fallal övezett dombok. A falak kapui ngyanolyan stilben épültek, mint az egyiptomi tem-

plomok bejáratai. Mexikóban már nagyon régen kőből építettek az egyiptomi gulyákhoz hasonló alkotmányokat, úgy látszik, hogy ezek is tulajdonképpen várak voltak. Theba romjai között találtak egy fali képet, bekerített küzdő harcosokat ábrázol háttérden Kades várával. A folyó közepén egy szigeten épült ez a vár, árokkal körülvéve és hidon lehet megközelíteni. A vizes árkon belül magas tornyok emelkednek, a melyeken ijjászok vannak. A bibliából tudjuk, hogy az amelitik Palesztina déli részében, a hegyilakók, a tengerpart és a Jordán mellett lakók megerősítették lakóhelyüket. Og királyt hatvan ilyen megerősített város urának mondják. Erős falakkal és kapukkal voltak városai körülövezve és a zsidók nem merték őket megtámadni. De nemcsak falvakat és városokat vettek körül falakkal, hanem olyan helyeket is, a hol allg lakott néhány ember, például a királyi várakat és a templomokat. Sőt hajdani nagy birodalmak körül is építettek falat és őrtornyokat. Ezen falak közül a leghíresebb a „kinai fal.” A „nagy falról” az első hirt arab kereskedők hozták Európába, a kik azt állították, hogy husz napig kell egyfójtában utazni, míg az ember a keleti tengertől a Sárga folyóhoz ér.

A velencei Marco Polo, a XIII. század végefelé a „közép országát”, mint a „nagyogul” kegyencze utazta be és utazását nagyszerű rajzokban ismertette de a kinai falat egy szóval sem említi. Ez a hallgatás annyiban is különös, mert Marco Polo mindent alaposan megfigyelt. Innen van, hogy a nagy fal eredetét homály fedi, mindamellett, hogy a portugál tengerészek és jezsuita-hittérítők 1700-ban tett utazásukról szóló utleirásaikban a „hosszu várról” (mert az ottani nép így nevezi a falat) elég megbízható tudósítást nyújtanak. Azt írják, hogy a falat Krisztus születése előtt 214-ben kezdte építeni a híres Si-hvang császár és Kína férfilakosságának egy harmadrésze dolgozott rajta. Sok ember vesztette életét a fal építése alkalmával, öt esztendő alatt készült. — Marco Polo művében azért nem tett említést a nagy falról, mert akkor a régi már rég összeomlott és az újat még nem építették fel. A mostani kinai fal nem kétezer, hanem legföljebb ötszáz éves. A kinai falat, tornyait, kapuit már igen sokszor és sokféleképpen írták le. Ujabban már le is fényképezték. A fal hosszúsága 1800 kilométer, tehát a Berlin és Malta szigete közötti távolságnak felel meg. Megjegyzendő, hogy az 1800 kilométer a kinai fal hossza légvonalban összes kanyarodását beszámítva, 4000 kilométer hosszú, ami a Berlin és az északi sark közötti távolsággal egyenlő. A hosszú fal építése nem kinai találmány. Ilyen hosszú falak maradványait találjuk a Kaukázusban és más helyeken is. Mindenestre a rómaiak tudták legjobban megerősíteni birodalmuk határait falakkal és sánczokkal. Különben a rómaiak voltak a legtehetségesebb várépítők. Dürer Albrecht a középkor egyik leghíresebb festője igen tehetséges várépítő volt. „Néhány tanítás város, kastély és hely megerősítésére” c. könyvében, amely 1527-ben jelent meg Nürnbergben, néhány nagyszerű vártérvet közöl. Ő volt a modern várépítés megalapítója. A várfalakat bástyákkal erősíti, hogy az ellenség golyóinak jobban ellent-

állhassanak és az ágyufülke az ő találmánya, továbbá a futóárkokat is ő erősítette meg biztos löállásokkal. Nagy Frigyes és építész, Wallrawe is igen sok kitűnő várat épített.

— Az időjárás befolyása az emberi életre. A londoni Illinois-egyetem egyik tanára, Edwin Grant Dexter egy könyvet adott ki, melyben az időjárásnak az emberi életre gyakorolt befolyását igyekszik bizonyítani. Szerinte nemsokára elfog jönni az az idő, a mikor a meteorológiai intézetekben azt is meg fogják állapítani, hogy az időjárás eseténkiint minő befolyással van az emberek kedélyére s hogy egy szél járványt hoz-e, vagy fagyot? Dexter szerint az időjárásnak és a széliránynak minden változása megteszi a maga hatását az emberek cselekedeteiben is. Így a nyugati szél növeli a hajlamot a büntény iránt s az öngyilkosságok számát a szél sebessége és

a száraz idő befolyásolja. Gyermekekre legkedvezőbb a hideg idő s a fiúk érzékenyebbek az időváltozás iránt, mint a leányok. 12759 esetben figyelték meg, hogy mi módon hat az időjárás a gyermekek viselkedésére s kitűnt, hogy a gyermeki kedélyre legjobb a tiszta, száraz idő, míg a felhős, nedves és szeles idő nyomasztólág hat a gyermekekre. A hőség szintén nem kis befolyással van a cselekvőképességre s hideg időben szívósabbak az emberek, mint a nyári hónapokban. Nőknél érdekes az erőszakos hajlam fejlődésének a megfigyelése. A londoni bankokban ködös, borult időben bizonyos könyveket elő sem vesznek, nehogy hiba csusszék beléjük s ilyenkor az alkalmazottak csak kevésbé fontos ügyeket intéznek el. A tapasztalat ugyanis azt bizonyítja, hogy bo ult idő mellett az emberek többet hibáznak, mint tiszta időben, a mire a bankoknak és más pénzintézeteknek különösen figyelemmel kell lenniük.

HIRDETÉSEK

lapunk kiadóhivatalában

olcsón felvételnek.

TELEFON 101. SZÁM.

ADI ÁRPÁD

KÖNYVNYOMDÁSZ

MAROS-VASÁRHELYT, FÖTÉR 7. SZÁM.

Szives tudomására hozom t. megrendelőim és üzletbarátaimnak, hogy

KÖNYVNYOMDÁMAT

a mai kor igényeinek megfelelőleg teljesen újonnan berendeztem.

Midőn ezen körülményt tisztelt megrendelőim szives tudomására hozom, kérem további nagybecsű támogatásukat jövőre is

Megrendelésre gyorsan és izléseesen készít:

Esküvői-, bál- és alkalmi meghívót díszes kivitelben. Névjegyek-, táncrendek- és eljegyzési kártyák a legegyszerűbbtől a legdíszesebbig.

„Székelység”

SZÉKELYTANÚGY
SZÉKELY VILÁG

„Mezőségi Híradó”

KIADÓHIVATALA.

Állandó raktár:

Községbiráskodási-, körjegyzői-, halottkémi-, iskolai- és a róm. kath. lelkész hi-vatal részére szükségilendő nyomtatványokból.

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Nyomatott Adi Árpád könyvnyomdájában Maros-Vásárhelyt, Fötér 7. szám.